

EU Kids Online 2025

Küsimustik lastele ja noortele

Oleme väga tänulikud, et osaled rahvusvahelise projekti EU Kids Online 2025 uuringus. Meie eesmärk on paremini mõista laste ja noorte interneti- ja digitehnoloogiate kasutust. Selleks küsime Sinult ja paljudelt teistelt Euroopa riikide noortelt nende kogemuste kohta. Samuti soovime välja selgitada, kuidas Eesti noorte internetikasutus on muutunud võrreldes 2010. ja 2018. aastaga. Palun loe iga küsimus rahulikult läbi ja võta vastamiseks aega. See ei ole õigete ja valede vastustega teadmiste kontroll. Küsitluses oled kõige tähtsam Sina ise ning see, mida Sa mõtled ja päriselt teed. Seepärast palume Sul vastata võimalikult ausalt. Sinu vastused on anonüümsed.

Kui Sa ei oska mõnele küsimusele vastata või tunned vastamisel ebamugavust, võid valida vastusevariandi „Ei oska öelda“ või „Ei taha öelda“ ning liikuda edasi järgmise küsimuse juurde. Võid vastamise ka pooleli jätta.

Paljud küsimused puudutavad internetti, mida lapsed ja noored kasutavad väga erinevatel viisidel ja põhjustel. Oma tavalistele veebitegevustele mõeldes pea silmas kõiki seadmeid (nt laua- või sülearvuti, tahvel, nutitelefon) ja kohti (nt kodu, kool või mõni muu paik), kus Sa tavaliselt internetti kasutad.

Pane tähele ka küsimuste juures olevaid märkusi. Need on olulised ja aitavad küsimuse sisu paremini mõista.

Paljudes küsimustes küsime tegevuste kohta, mis on toimunud VIIMASE AASTA JOOKSUL (see tähendab viimase 12 kuu jooksul), kui küsimuses ei ole teisiti märgitud. Mõned küsimused puudutavad VIIMAST KUUD (see tähendab viimase 30 päeva jooksul). Palun pööra juhiseid lugedes nendele ajamäärustele tähelepanu.

☐ Olen nõus uuringus osalema.

Rohelise markeriga on ankeedis märgitud EU Kids Online 2025 tuumküsimused, mis olid kohustuslikud kõigile uuringus osalenud riikidele.

PUNASES KALDKIRJAS on filtrid ehk täpsustused küsimusele vastajate kohta, juhul kui küsimust ei esitatud kõikidele õpilastele.

Kõigepealt küsime mõningad küsimused Sinu kohta.

1. Mis on Sinu sugu? Ma olen...

- ☐ Poiss
- ☐ Tüdruk
- ☐ Muu
- ☐ Ei taha öelda

2. Mis aastal ja millisel kuul Sa oled sündinud? PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS KUMMASKI VEERUS.

☐ 2007	☐ jaanuar
☐ 2008	☐ veebruar
☐ 2009	☐ märts
☐ 2010	☐ aprill
☐ 2011	☐ mai
☐ 2012	☐ juuni
☐ 2013	☐ juuli
☐ 2014	☐ august
☐ 2015	☐ september
	☐ oktoober
	☐ november
	☐ detsember

3. Milline järgmistest väidetest kirjeldab kõige paremini Sinu ja Sinuga koos elavate inimeste rahalist olukorda?

- ☐ Elame väga hästi – saame osta luksuskaupu (nt välismaareisid, uus auto, kallid tehnika) ja meil jääb raha veel üle.
- ☐ Elame hästi – meil on piisavalt raha, et lubada endale enamikku asju, ilma et peaksime selleks raha koguma.
- ☐ Tuleme toime – igapäevaste asjade jaoks on meil piisavalt, kuid suuremate ostude ja kulude jaoks peame raha koguma.
- ☐ Elame tagasihoidlikult – peame oma raha säästlikult kasutama ja igapäevaseid kulusi piirama.
- ☐ Pingutame, et toime tulla – mõnikord pole meil piisavalt raha kõige põhilisemate asjade nagu toidu ja riiete ostmiseks.
- ☐ Ei oska öelda.
- ☐ Ei taha öelda.

4. Kas pead igapäevelus toime tulema mõnega järgmistest raskustest? PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED

- ☐ Kehaline puue
- ☐ Kehaline haigus
- ☐ Õpiraskused
- ☐ Mõni teine puue või erivajadus
- ☐ Mitte ühegi neist
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

5. Millal Sa tavalisel koolipäeval üles ärkad?

- ☐ Enne kella 05:00
- ☐ Kella 05:00 ja 06:00 vahel
- ☐ Kella 06:00 ja 07:00 vahel
- ☐ Kella 07:00 ja 08:00 vahel
- ☐ Kella 08:00 ja 09:00 vahel
- ☐ Kella 09:00 ja 10:00 vahel
- ☐ Pärast kella 10:00

6. Millal Sa tavalisel koolipäeval magama lähed?

- ☐ Enne kella 20:00
- ☐ Kella 20:00 ja 21:00 vahel
- ☐ Kella 21:00 ja 22:00 vahel
- ☐ Kella 22:00 ja 23:00 vahel
- ☐ Kella 23:00 ja 24:00 vahel
- ☐ Kella 24:00 ja 01:00 vahel
- ☐ Pärast kella 01:00

Inimesed kasutavad internetti ja mobiiltelefone erinevalt. Järgmised küsimused on selle kohta, kuidas SINA internetti kasutad. Pea meeles, et mõtleksid kõigi seadmete ja kohtade peale, kus sa internetti kasutad. See võib olla telefon, tahvelarvuti, mängukonsool või arvuti, mille kaudu sa suhtled, otsid teavet, kasutad sotsiaalmeediat ja vaatad videoid, vestled sõprade ja pereliikmetega, laadid üles või laadid alla pilte ja videoid või teed muid asju, mida Sa internetis tavaliselt teed.

7. Kui sageli Sa oled VIIMASE AASTA (12 KUU) jooksul kasutanud INTERNETTI järgmistes seadmetes?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Peaaegu mitte kunagi	Vähemalt kord kuus	Vähemalt kord nädalas	Iga päev või peaaegu iga päev	Mitu korda päevas	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Mobiiltelefon või nutitelefoni								
Lauaarvuti või sülearvuti								
Tahvelarvuti								
Mängukonsool								
Muu seade								

8. Kui sageli Sa kasutasid VIIMASE KUU TAVALISEL KOOLIPÄEVAL ükskõik millist ekraaniga seadet, näiteks telerit, mobiiltelefoni, arvutit või tahvel(arvutit)?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Peaaegu mitte kunagi	Kord või paar korda iga nädal	Peaaegu iga päev	Iga päev	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Hommikul enne kooliminekut							
Koolitunnis							
Koolis vahetundides							
Koolis peale tunde							
Süües õhtusööki koos oma pere või kellegi teisega							
Õhtul enne magamaminekut							
Pärast magamamineku aega							
Õösel							

Nüüd küsime Sinult selle kohta, mida Sa internetis olles teed. Siinkohal mõtle kõigile võimalikele seadmetele ja kohtadele, kus Sa internetti kasutad. Näiteks mobiiltelefon, tahvelarvuti, mängukonsool või arvuti, mille kaudu oled saatnud või võtnud vastu sõnumeid, videoid või pilte, külastanud veebilehti, suhelnud sõprade ja pereliikmetega, alla laadinud või üles laadinud infot või teinud muid asju.

9. Kui sageli Sa oled teinud VIIMASE KUU (30 päeva) jooksul INTERNETIS järgmisi asju?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Peaaegu mitte kunagi	Vähemalt korra nädalas	Iga päev või peaaegu iga päev	Mitu korda päevas	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Kasutanud internetti koolitööde jaoks							
Kasutanud internetti selleks, et õppida midagi uut või harjutada juba õpitut (nt vaadates juhendmaterjale)							
Otsinud internetist uudiseid või infot maailmas toimuva kohta							
Liitunud mõne kampaania või protestiga või andnud allkirja avalikule pöördumisele							
Loonud või toimetanud digitaalset sisu (nt muusika, videod, gif'id, meemid)							
Kuulanud muusikat (nt Spotify's või YouTube'is)							
Otsinud tegevusi, mida oma kodu lähedal teha							
Vaadanud videoid sotsiaalmeedias							
Vaadanud TV-saateid või filme voogedastusest (striimingust) või YouTube'ist							
Otsinud infot füüsilise tervise, vigastuste või ravi kohta							
Otsinud infot vaimse tervise või heaolu kohta							
Mänginud <i>online</i> -mänge							
Osalenud avalikus veebiarutelus teemal, mis mind huvitab (nt vaimne tervis, kliimakriis)							

10. Kui sageli Sa oled VIIMASE KUU (30 päeva) jooksul teinud INTERNETIS järgmisi asju?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Peaaegu mitte kunagi	Vähemalt korra nädalas	Iga päev või peaaegu iga päev	Mitu korda päevas	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Suhelnud sõpradega (nt Messengeri, e-kirja, WhatsAppi, Facebooki, Snapchati, Instagrami kaudu)							
Suhelnud vanemate või hooldajatega (nt Messengeri, e-kirja, WhatsAppi, Facebooki, Snapchati, Instagrami kaudu)							
Otsinud uusi sõpru või kontakte							
Kommenteerinud oma sõprade postitusi, lugusid või videoklippe (<i>reels</i>)							
Näidanud oma sõpradele või perele seda, mida leidsin internetist							
Jaganud avalikult (nt Instagramis) infot enda kohta (sealhulgas fotod või videod minust) nii, et seda võisid näha inimesed, kellega ma varem kohtunud ei olnud							
Jaganud infot või sisu (nt fotod, videod) tuttava kohta ilma tema loata							
Müünud või ostnud midagi internetis							
Vahetanud või ostnud digitaalseid kaupu (nagu <i>skin</i> 'id, teemad või muud digitaalsed esemed mängudes)							

Generatiivne tehisintellekt on teatud tüüpi tehisintellekt, mis suudab sinu soovi järgi luua uut sisu (näiteks kirjutada teksti, vestelda sinuga või luua muusikat või pilte). Tulemused võivad näida, nagu oleks need loonud inimene! Selle kohta kasutatakse ka lühendit Gen AI. Gen AI rakendused on näiteks ChatGPT, Character AI, DALL-E jne.

11. Millistel eesmärkidel, kui üldse, oled kasutanud Gen AI-d EELMISE KUU (30 päeva) jooksul?

PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- ☐ Koolitööks essee või lugude kirjutamiseks
- ☐ Pikema teksti kokkuvõtte või selgituse saamiseks
- ☐ Piltide või videote loomiseks (näiteks kasutades DALL-E või Midjourney rakendust)
- ☐ Süvavõltsinguteks (*deep fakes*) ehk selliste fotode või videote tegemiseks, kus inimene justkui teeb või ütleb midagi, mida ta tegelikult ei ole kunagi teinud või öelnud
- ☐ Et saada soovitusi millegi tegemiseks, vaatamiseks, kuulamiseks või ostmiseks
- ☐ Et rääkida enda füüsilisest tervisest või vormist ja saada selle kohta soovitusi
- ☐ Et rääkida enda muredest ja saada nõu
- ☐ Millekski muuks
- ☐ Ei ole kasutanud

FILTER: KUI VALIS KÜSIMUSES 11 ÜKSKÕIK MILLISE EESMÄRGI

Q8 (op) Miks Sa otsustasid kasutada viimase kuu jooksul Gen AI-d nende tegevuste jaoks?

PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- ☐ Aja kokkuhoidmiseks
- ☐ Et asjad saaks minu eest ära tehtud
- ☐ Oma loomingu (näiteks kirjatööde, piltide, muusika) jaoks inspiratsiooni saamiseks
- ☐ Et teha asju lihtsamaks
- ☐ Parema hinde saamiseks
- ☐ Sest see on lõbus ajaveetmise viis
- ☐ Et näha, mida Gen AI oskab teha
- ☐ Et mängida ja lõbustada ennast ja sõpru või õdesid-vendi
- ☐ Sest ma ei leidnud mujalt seda, mida vajasin
- ☐ Sest ma usaldan Gen AI-d rohkem kui teisi allikaid
- ☐ Sest kõik teised kasutavad seda
- ☐ Muud põhjused

FILTER: KUI VASTAS KÜSIMUSELE 11 “EI OLE KASUTANUD”

Q9 (op) Miks Sa ei ole kasutanud Gen AI-d?

PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- ☐ Ma ei tea piisavalt palju Gen AI-st
- ☐ Mul ei ole Gen AI-le juurdepääsu
- ☐ Ma ei arva, et Gen AI oleks mulle kasulik
- ☐ Ma ei arva, et Gen AI-d oleks lõbus kasutada
- ☐ Ma arvan, et Gen AI pakub väljamõeldud või vale infot (nt leiutab asju, mida pole olemas)
- ☐ Ma olen mures oma privaatsuse ja Gen AI-le enda info jagamise pärast
- ☐ Ma arvan, et Gen AI kasutamine on nagu petmine või teiste töö varastamine
- ☐ Ma kardan Gen AI-d kasutada
- ☐ Mu vanemad ei luba mul Gen AI-d kasutada
- ☐ Minu kool ei luba mul Gen AI-d kasutada
- ☐ Mul polnud vaja Gen AI-d kasutada
- ☐ Gen AI lihtsalt ei huvita mind
- ☐ Muud põhjused

AINULT VANEMATE LASTE ANKEEDIS (5.–9. klassi õpilastele)

12. Palun vasta, mil määral järgmised asjad Sinu puhul tõele vastavad. Mõttele sellele, kuidas Sa kasutad internetti ja nutiseadmeid (nt arvutit või telefoni).

Kui Sa pole neid asju kunagi teinud, lähtu sellest, mida Sa ise kõrvalise abita tead või teha oskad, kui peaksid neid asju kohe praegu tegema. Kui Sa ei saa küsimusest aru, vali vastus “Ma ei saa aru, mida selle all mõeldakse”.

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Ei vasta üldse tõele	Pigem ei vasta tõele	Ei üks ega teine	Pigem vastab tõele	Vastab täielikult tõele	Ma ei saa aru, mida selle all mõeldakse	Ei taha öelda
Ma oskan kaitsta oma nutiseadet (nt PIN-koodi, ekraanimustri, sõrmejälje või näotuvastusega).							
Ma oskan fotosid, dokumente jt faile pilves (nt Google Drive'is, iCloudis) säilitada.							
Ma tean, kuidas privaatselt veebilehitsejat (inkognito akent) kasutada.							
Ma oskan kasutada otsingumootorites täpsustatud otsingut.							
Ma oskan kontrollida, kas internetist leitud info vastab tõele.							
Ma oskan teha kindlaks, kas veebilehte saab usaldada.							

AINULT VANEMATE LASTE ANKEEDIS (5.–9. klassi õpilastele)

13. Palun vasta, mil määral järgmised asjad Sinu puhul tõele vastavad. Mõttele sellele, kuidas Sa kasutad internetti ja nutiseadmeid (nt arvutit või telefoni).

Kui Sa pole neid asju kunagi teinud, lähtu sellest, mida Sa ise kõrvalise abita tead või teha oskad, kui peaksid neid asju kohe praegu tegema. Kui Sa ei saa küsimusest aru, vali vastus “Ma ei saa aru, mida selle all mõeldakse”.

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Ei vasta üldse tõele	Pigem ei vasta tõele	Ei üks ega teine	Pigem vastab tõele	Vastab täielikult tõele	Ma ei saa aru, mida selle all mõeldakse	Ei taha öelda
Ma oskan valida inimestega suhtlemiseks olukorrale vastavaid vahendeid (helistada, WhatsAppis sõnumit saata, e-kirja saata jne).							
Ma tean, milliseid pilte ja infot on OK endast internetis jagada.							
Ma tean, millal sobib emotikone (nt naerunägusid), lühendeid (nt ty, brb, XD, LOL, OMG) ja läbivaid suurtähti kasutada ja millal mitte.							
Ma oskan digitaalselt asju luua ning näiteks fotosid, muusikat, videoid, gif'e või muud omavahel kombineerida.							
Ma tean, kuidas muuta ja toimetada olemasolevaid digitaalseid pilte, muusikat ja videoid.							
Ma tean, mida teha, et võimalikult paljud inimesed näeksid, mida olen veebi postitanud.							

AINULT VANEMATE LASTE ANKEEDIS (5.–9. klassi õpilastele)

14. Kas järgmised väited interneti ja nutiseadmete (nagu arvuti või telefoni) kasutamise kohta on õiged või valed?

Kui Sa pole kindel, kas väide on kindlasti õige või vale, vali vastus “Pole kindel”.

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Kindlasti vale	Kindlasti õige	Pole kindel	Ei taha öelda
Esimene otsingutulemus on alati parim infoallikas.				
Veebis otsingut tehes saavad kõik inimesed täpselt ühesuguse info.				
See, kas ma laigin või jagan mõnda postitust, võib kellelegi teisele halvasti mõjuda.				
Esimene postitus, mida sotsiaalmeedias näen, on mõne minu kontakti poolt viimati postitatud.				
Teemaviidete (<i>#hashtag</i>) kasutamine suurendab postituse nähtavust.				
Ettevõtted maksavad inimestele (kes ei ole sotsiaalmeedia mõjuisikud või kuulsused) selle eest, et nad kasutaksid nende ettevõtete tooteid oma videotes ja sisus, mida nad loovad.				

15. Millised järgmised asjad kehtivad Sinu kohta?

PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- ☐ Ma tunnen end internetis turvaliselt.
- ☐ Teised inimesed on internetis lahked ja abivalmid.
- ☐ Ma tean, mida teha, kui keegi käitub internetis viisil, mis mulle ei meeldi.
- ☐ Internetis on mul lihtsam olla “mina ise”, kui inimestega silmast silma suheldes.
- ☐ Ma räägin internetis teistsugustest asjadest, kui inimestega silmast silma rääkides.
- ☐ Internetis räägin ma enda kohta selliseid asju, mida ma silmast silma suheldes teistele ei räägi.
- ☐ Tunnen end internetis võimsana.

16. Kas VIIMASE 12 KUU jooksul on miski Sind internetis häirinud või pannud muretsema (nt ajanud sind endast välja, pannud tundma ebamugavalt, kurvalt, hirmutanud või tekitanud tunde, et sa poleks pidanud seda nägema)?

	Mitte kunagi	Peaaegu mitte kunagi	Vähemalt kord kuus	Vähemalt kord nädalas	Iga päev või peaaegu iga päev	Mitu korda päevas	Ei ole kindel	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Kui sageli on seda VIIMASE 12 KUU jooksul juhtunud?									

FILTER: KUI VASTAS KÜSIMUSELE 16 “MITTE KUNAGI”, JÄTAB KÜSIMUSE 17 VAHELE

17. Kui VIIMATI miski Sind internetis häiris või muretsema pani, kas Sa rääkisid sellest kellelegi?

PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- ☐ Emale/isale või hooldajale
- ☐ Vennale või õele (või kasuvennale / -õele, poolvennale / -õele)
- ☐ Vanavanemale
- ☐ Mõnele umbes omavanusele sõbrale
- ☐ Õpetajale
- ☐ Kellelegi, kelle töö on lapsi aidata (sotsiaaltöötaja, politsei, psühholoog)
- ☐ Muule täiskasvanule, keda usaldan
- ☐ Kellelegi internetis
- ☐ Kellelegi teisele
- ☐ Ma ei rääkinud kellelegi
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

PALUN LOE LÄBI:

Internetis on palju kasulikke ja meeldivaid asju, kuid on ka asju, mis pole alati nii head. Mõned lapsed tunnevad end nendest asjadest häirituna, samas kui teised ei pruugi nii tunda. Tahaksime teada asjadest, mis internetis lapsi häirivad, et saaksime aidata lastel neid vältida või õppida nendega toime tulema.

Mõnikord võivad lapsed ja noored öelda või teha teistele solvavaid või vastikuid asju. Teinekord tehakse seda isegi korduvalt pikema aja jooksul. See võib sisaldada:

- kellegi narrimist viisil, mis talle ei meeldi
- tõukamist, togimist, löömist
- tõrjumist, kellegi kõrvalejätmist asjadest, mida teised teevad

Selline vastik või solvav käitumine kellegi suhtes võib juhtuda:

- silmast silma kohtudes
- internetis või mobiiltelefonis, näiteks tekstisõnumites, kõnedes, sotsiaalmeedias, sõnumirakendustes, meilis või jututoas.

18. Kas keegi on VIIMASE 12 KUU jooksul käitunud sinuga sel viisil solvavalt või vastikult?

- ☐ Ei
- ☐ Jah, silmast silma kohtudes
- ☐ Jah, internetis, telefonis või *online*-mängudes
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

FILTER: KUI VASTAS KÜSIMUSELE 18 JAATAVALT**19. Kes neid asju tegi?**

PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- ☐ Pereliige
- ☐ Sõbrad
- ☐ Keegi, kellega olen romantilises suhtes (poiss- või tüdruksõber)
- ☐ Klassikaaslased / teised minu kooli lapsed
- ☐ Õpetajad
- ☐ Keegi, kellega suhtlen üksnes internetis
- ☐ Keegi teine
- ☐ Ma ei tea, kes tegi
- ☐ Ei taha öelda

20. Kui sageli VIIMASE 12 KUU jooksul on Sind koheldud halvasti järgmiste asjade pärast (internetis ja väljaspool seda)?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Peaaegu mitte kunagi	Vähemalt kord kuus	Vähemalt kord nädalas	Iga päev või peaaegu iga päev	Mitu korda päevas	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Mu perekonna päritolu pärast								
Mu nahavärvi pärast								
Mu usu pärast								
Mu pikkuse või kaalu pärast								
Kuna mul on puue								
Kuna mul pole piisavalt raha								
Inimeste pärast, kellesse ma olen armunud								
Mu väljanägemise või käitumise pärast								
Mu töökspidamise ja arvamuste pärast								
Muul põhjusel								

Inimesed teevad internetis igasuguseid asju. Mõnikord võivad nad saata seksisõnumeid või seksipilte. See võib tähendada seksimisest rääkimist, aga ka alastipilte teistest inimestest või neist endist või pilte seksivatest inimestest. Järgmised küsimused on selliste asjade kohta.

21. Kui sageli VIIMASE 12 KUU jooksul (kui üldse) oled sa saanud seksuaalse alatooniga SÕNUMEID (need võivad olla häälsõnumid, tekst, pildid või videod)?

- ☐ Mitte kunagi
- ☐ Mõned korrad
- ☐ Vähemalt kord kuus
- ☐ Vähemalt kord nädalas
- ☐ Iga päev või peaaegu iga päev
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

FILTER: KUI VASTAS KÜSIMUSELE 21 JAATAVALT

22. Kes Sulle sõnumi saatis?

PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- ☐ Pereliige
- ☐ Sõbrad
- ☐ Keegi, kellega olen romantilises suhtes (poiss- või tüdruksõber)
- ☐ Klassikaaslased / teised minu kooli lapsed
- ☐ Õpetajad
- ☐ Keegi, kellega suhtlen üksnes internetis
- ☐ Keegi, keda ma ei tunne
- ☐ Keegi teine
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

23. Kui sageli VIIMASE 12 KUU jooksul (kui üldse) on keegi internetis või mobiiltelefonis Sinult küsinud Sinu kohta seksuaalse sisuga infot (teksti, piltide või video kujul, nt Sinu alasti keha või seksiga seotud tegevuste kohta), kui Sa pole tahtnud sellistele küsimustele vastata?

- ☐ Mitte kunagi
- ☐ Mõned korrad
- ☐ Vähemalt kord kuus
- ☐ Vähemalt kord nädalas
- ☐ Iga päev või peaaegu iga päev
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

PALUN LOE LÄBI:

Mõnedel veebilehtedel räägivad inimesed asjadest, mis võivad olla Sulle kahjulikud. Järgmised küsimused puudutavad selliseid asju.

24. Kui tihti sa oled näinud oled VIIMASE 12 KUU jooksul näinud veebilehti või -sisu, kus inimesed...

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Mõned korrad	Vähemalt kord kuus	Vähemalt kord nädalas	Iga päev või peaaegu iga päev	Mitu korda päevas	Ei oska öelda	Ei taha öelda
... räägivad viisidest, kuidas saab endale füüsilist valu tekitada või ennast vigastada								
... räägivad, kuidas toime panna enesetappu								
... räägivad, kuidas saada väga kõhnaks (selliseks, nagu on anorektikud või buliimikud)								
... räägivad oma kogemustest narkootikumide tarvitamisel								
... saadavad või näitavad vägivaldse sisuga pilte, kus tehakse haiget inimestele või loomadele								
... osalevad väljakutsetes või katsumustes, kus võib tõsiselt viga saada või surra								
... räägivad vandenõuteooriatest								
... jagavad täiskasvanutele mõeldud pornograafiat								

FILTER: KUI VALIS KÜSIMUSES 24 KÕIKIDEL RIDADEL VASTUSE “MITTE KUNAGI”, JÄTAB KÜSIMUSE 25 VAHELE

25. Kui Sa mõtled VIIMASELE KORRALE, kui Sa nägid niisugust sisu, siis kas Sa soovisid seda näha?

- ☐ Ei, ma ei soovinud seda näha
- ☐ Jah, ma soovisin seda näha
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

26. Kas sa oled VIIMASE 12 KUU jooksul näinud internetis sõnumeid või kommentaare, mis on inimeste või teatud rühmade suhtes vaenulikud või alandavad (need rühmad võivad olla nt naised, moslemid, sisserändajad või puuetega inimesed)?

	Mitte kunagi	Mõned korrad	Vähemalt kord kuus	Vähemalt kord nädalas	Iga päev või peaaegu iga päev	Mitu korda päevas	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Kui sageli oled midagi sellist näinud?								

FILTER: KUI VALIS KÜSIMUSES 26 KÕIKIDEL RIDADEL VASTUSE “MITTE KUNAGI”, JÄTAB KÜSIMUSE 27 VAHELE

27. Kui sa mõtled VIIMASELE KORRALE, kui Sa nägid niisugust sisu, siis kas Sa soovisid seda näha?

- ☐ Ei, ma ei soovinud seda näha
- ☐ Jah, ma soovisin seda näha
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

FILTER: KUI VALIS KÜSIMUSES 26 KÕIKIDEL RIDADEL VASTUSE “MITTE KUNAGI”, JÄTAB KÜSIMUSE 28 VAHELE

28. Kui sa mõtled VIIMASELE KORRALE, kui Sa sellist veebisisu nägid, kuidas sa ennast tundsid?

- ☐ Tundsin ennast hästi
- ☐ Mulle tundus see naljakas
- ☐ Ma ei tundnud eriti midagi
- ☐ Olin natuke häiritud
- ☐ Olin üsna häiritud
- ☐ Olin väga häiritud
- ☐ Ei oska öelda

Oleme nüüd Sinult küsinud mitu küsimust häirivate internetikogemuste kohta.

Q41(op) Kui Sa oled midagi taolist kogenud, siis kellele, kui üldse, Sa sellest tavaliselt räägid?

PALUN MÄRGI KÕIK SOBIVAD VASTUSED.

- ☐ Emale/isale või hooldajale
- ☐ Vennale või õele (või kasu- või poolvennale või -õele)
- ☐ Vanavanemale
- ☐ Mõnele umbes omavanusele sõbrale
- ☐ Õpetajale
- ☐ Kellelegi, kelle töö on lapsi aidata
- ☐ Muule täiskasvanule, keda usaldan
- ☐ Kellelegi, kellega ma suhtlen internetis
- ☐ Kellelegi teisele
- ☐ Ma ei räägi kellelegi
- ☐ Ei oska öelda

PANE TÄHELE:

Kui ütleme “internetis”, võib see tähendada telefoni, tahvelarvutit või arvutit, kus sa võid saata või saada sõnumeid, meile, sirvida veebilehti, kasutada sotsiaalmeediat või suhelda sõprade ja pereliikmetega, laadida alla või üles midagi või teha muid asju, mida sa internetis tavaliselt teed.

29. Kui sageli VIIMASE 12 KUU jooksul on sinuga juhtunud järgmisi asju seoses interneti kasutusega?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Mõned korrad	Vähemalt kord kuus	Vähemalt kord nädalas	Iga päev või peaaegu iga päev	Mitu korda päevas	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Olen olnud häiritud, kui ma ei ole saanud internetti								
Olen märganud, et olen internetis ka siis, kui see mulle eriti huvi ei paku								
Olen kulutanud vähem aega, kui peaks, oma perele, sõpradele ja koolitööle, kuna veedan aega internetis								
Olen proovinud veeta internetis vähem aega, kuid see pole õnnestunud								
Mul on olnud tülisid pereliikmete ja sõpradega, kuna olen liiga palju internetis								
Ma arvan, et internetile kulutatav aeg tekitab mulle probleeme								
Olen olnud interneti kasutamise pärast söömata või magamata								

AINULT VANEMATE LASTE ANKEEDIS (5.–9. klassi õpilastele)**Q43 (op) Kui turvaliselt tunned Sa ennast...**

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Üldse mitte turvaliselt	Mitte eriti turvaliselt	Üsna turvaliselt	Väga turvaliselt	Ei oska öelda	Ei taha öelda
... oma koduriigis üldiselt?						
... oma elukohas?						
... koolis?						
... väljas mängides või aega veetes?						
... internetis?						
... kodus?						

AINULT VANEMATE LASTE ANKEEDIS (5.–9. klassi õpilastele)

Teatud juhtudel ja aja vältel võivad inimesed tunda muret oma elus toimuva pärast, kuid muudel juhtudel nad nii väga ei muretse.

30. Kas mõni alltoodud asjadest põhjustab Sulle muret?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Pole üldse mures	Olen natuke mures	Olen üsna mures	Olen väga mures	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Mu perel pole piisavalt raha						
Mu vanemad vaidlevad						
Kuidas mul koolis läheb						
Ma ei tee piisavalt trenni						
Kasutan ekraaniga seadmeid liiga palju						
Mu pereliige jääb tõsiselt haigeks või sureb						
Kliimamuutused						
Sõbrad jätavad mind tegevustest kõrvale						
Mind kiusatakse või ahistatakse						
Minu välimus						
Mu vanemad jagavad minu kohta veebis teavet						
Keegi teeb minust alastipildi ja jagab seda internetis						
Satun kuriteo ohvriks						
Minu vaimne tervis						
Minu füüsiline tervis						
Keegi loob minust võltspildi ja jagab seda internetis						
Ma saa enda soovitud töökohale						
Sõda võib mõjutada minu elu						
Veebis leviv vaenukõne						
Ma ei tea vaeuudiste tõttu, keda või mida usaldada						

Nüüd mõned küsimused Sinu ja Su pere kohta. Kui Sa elad osa aega ühe vanema juures ja sama palju aega teise vanema juures, siis vasta selle vanema kohta, **kelle juures Sa ööbid täna õhtul**.

31. Kui lihtne on Sul oma vanema / hooldajaga rääkida asjadest, mis sind häirivad?

- ☐ Väga lihtne
- ☐ Üsna lihtne
- ☐ Üsna raske
- ☐ Väga raske
- ☐ Ei oska öelda
- ☐ Ei taha öelda

PANE TÄHELE:

Kui ütleme “internetis”, võib see tähendada telefoni, tahvelarvutit või arvutit, kus sa võid saata või saada sõnumeid, meile, sirvida veebilehti, kasutada sotsiaalmeediat või suhelda sõprade ja pereliikmetega, laadida alla või üles midagi või teha muid asju, mida sa internetis tavaliselt teed.

32. Kui tihti Su vanem / hooldaja teeb järgmisi asju?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Peaaegu mitte kunagi	Mõnikord	Sageli	Väga sageli	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Lubab mul kasutada internetti							
Julgustab mind iseseisvalt internetis avastama ja õppima							
Soovitab, kuidas internetti turvaliselt kasutada							
Räägib minuga sellest, mida ma internetis teen							
Näitab mulle huvitavat veebisisu või soovitab uusi äppe, platvorme või <i>online</i> -mänge							
Teeb koos minuga internetis ühiseid tegevusi							
Kehtestab reegleid selle kohta, millal ma võin või ei või internetti kasutada							
Aitab mind, kui internetis on vaja midagi keerukat teha või sealt midagi leida							
Selgitab, miks mõned veebilehed on head või halvad							
Selgitab mulle, miks ma ei tohi internetis teatud asju teha							
Aitab mind, kui miski mind internetis häirib							
Räägib mulle, milliseid uudiseid või infoallikaid võib usaldada							
Aitab mul jälgida, kui palju aega ma internetis veedan							
On mõistev, kui ma teen internetis midagi valesti							
Kuulab mind, kui ma tahan muuta seda, mida mul on lubatud internetis teha ja mida mitte							
Näitab mulle, kuidas kasutada internetti teisiti							
Räägib minuga vigadest, mida ma internetis teen							
Palub minu abi, et teha internetis midagi, mis on talle raske							

Q46 (op) Kas Sinu vanem/hooldaja lubab Sul teha internetis järgmisi asju ja kui lubab, siis kas pead nendeks tegevusteks saama nende loa?
PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mul pole lubatud seda teha	Mul on seda lubatud teha ainult siis, kui saan loa või mind juhendatakse	Mul on lubatud seda igal ajal teha	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Kasutada sotsiaalmeediat					
Kasutada veebivestluses (<i>chat</i> 'is) kaamerat					
Kasutada kaamerat striimimisel / veebiülekanne ajal					
Kasutada teatud äppe või platvorme					
Kasutada generatiivset tehisintellekti (Gen AI-d)					
Teistega koos mängida					
Jagada oma asukohta					
Lua uusi kontakte					
Liituda internetis gruppidega					
Sisu alla laadida					
Valida filme, mida veebis vaadata tahan					

33. Kas su vanem / hooldaja kasutab midagi järgmistest asjadest või tegevustest?
PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Ei	Jah	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Blokeerib või filtreerib teatud tüüpi veebilehti				
Jälgib veebilehti, mida külastan, või äppe, mida kasutan				
Äpp või leping, mis piirab aega, mida ma internetis veedan				
Seadistused, mis filtreerivad äppe, mida saan alla laadida				
Saab hoiatusi, kui soovin osta äpi kaudu veebisisu				
Tarkvara, mis piirab seda, kellega ma võin kõne või sõnumite kaudu ühendust võtta				
Programmid, mis blokeerivad reklaami				
Tehnoloogia minu asukoha jälgimiseks (nt GPS)				

34. Kas Sinu koolis...

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Jah ning ma nõustun selle reeglga	Jah, kuid ma ei nõustu selle reeglga	Ei, kuid soovin, et meil oleks selline reegel	Ei ning ma ei soovigi sellist reeglit	Ei oska öelda	Ei taha öelda
... on reegel, mille kohaselt Sul pole lubatud nutitelefoniga kooli kaasa võtta?						
... on reegel, mille kohaselt Sa võid nutitelefoniga kooli kaasa võtta, kuid tohib seda koolis kasutada ainult kindlatel juhtudel (näiteks hädaolukorras või tervisemure puhul)?						
... on reegel, mille kohaselt Sa võid nutitelefoniga kooli kaasa võtta ja kasutada seda ainult kindlate õpiülesannete täitmiseks (näiteks õpirakenduste, viktoriinide või info leidmise jaoks)?						
... on reegel, mille kohaselt Sa võid nutitelefoniga kooli kaasa võtta ja seda seal kasutada (näiteks vahetunnis), kuid koolitunni ajal pole telefoni kasutamine lubatud?						

PALUN LOE LÄBI:

Lapsed ja nende elud on väga erinevad. Järgnevalt mõned küsimused Sinu kohta ja selle kohta, kuidas end tunned.

35. Kui õige on see Sinu kohta?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Ei ole üldse õige	Natuke õige	Enam- vähem õige	Täiesti õige	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Ma olen rahutu ja ei suuda kaua paigal püsida						
Ma viin oma tööd lõpuni; mu keskendumisvõime on hea						
Ma nihelen või siiplen pidevalt						
Mu tähelepanu hajub kergesti ja mul on raske keskenduda						
Ma mõtlen enne, kui midagi teen						

36. Kui õige on see sinu kohta?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Ei ole üldse õige	Natuke õige	Enam- vähem õige	Täiesti õige	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Teen nalja pärast ohtlikke asju						
Teen põnevaid asju isegi siis, kui need on ohtlikud						

37. Kui õige on see sinu kohta?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Ei ole üldse õige	Natuke õige	Enam- vähem õige	Täiesti õige	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Minu jaoks on lihtne jääda seatud sihtide juurde ja saavutada oma eesmärgid						
Üldiselt suudan välja mõelda, kuidas uute olukordadega toime tulla						
Suudan enamuse probleemidest lahendada, kui kõvasti pingutan						
Kui olen hädas, suudan tavaliselt mõelda, mida teha						

Allpool on mõned väited tunnete ja mõtete kohta.

38. Palun vali vastus, mis kõige paremini kirjeldab sinu KAHE VIIMASE NÄDALA kogemusi.
PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Harva	Aeg-ajalt	Sageli	Alati
Ma olen mõelnud tuleviku peale optimistlikult					
Ma olen tundnud end kasulikuna					
Ma olen tundnud end lõõgastunult					
Ma olen olnud teistest inimestest huvitatud					
Ma olen tundnud, et mul jäi energiat ülegi					
Ma olen tulnud probleemidega hästi toime					
Ma olen mõelnud selgelt					
Ma olen mõelnud endast hästi					
Ma olen tundnud, et teised inimesed on mulle lähedased					
Ma olen tundnud end enesekindlalt					
Ma olen suutnud otsuseid vastu võtta					
Ma olen tundnud, et mind armastati					
Ma olen olnud huvitatud uutest asjadest					
Ma olen olnud rõõmus					

39. Palun vali vastusevariant, mis näitab, kui sageli need asjad Sinuga juhtuvad. Siin ei ole õigeid ega valesid vastuseid.
PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Mitte kunagi	Mõnikord	Mõnel ajaperioodil	Sageli	Alati
Ma ei taha hommikul kooli minna, sest olen närviline või kardan					
Mul ei jätku energiat asjade tegemiseks					
Ma muretsen õhtul magamamineku ajal					
Ma muretsen selle pärast, mis võib juhtuda					
Miski pole enam eriti lõbus					
Võin ootamatult tunda hirmu, kuigi tegelikult pole vaja midagi karta					
Ma tunnen end väärtusetuna					
Mu tunnen end kurva või tühjana					
Kui mul on probleem, hakkab mu süda kiiresti lööma					
Ma olen kogu aeg väsinud					
Ma kardan, et teen end teiste ees lolliks					

AINULT VANEMATE LASTE ANKEEDIS (5.–9. klassi õpilastele)

Generatiivne AI on süsteem, veebileht või äpp (näiteks ChatGPT, DALL-E jne), mis loob midagi uut – näiteks teksti, pilte, muusikat, vastuseid küsimustele või nõuandeid –, kui oled sellelt midagi küsinud või andnud juhised midagi luua.

Q57(op) Kas Sa arvad, et generatiivsel AI-l on Sinu elule järgmise 10 aasta jooksul positiivne või negatiivne mõju?

- ☐ Pigem positiivne
- ☐ Nii positiivne kui ka negatiivne
- ☐ Pigem negatiivne
- ☐ Ei positiivne ega negatiivne
- ☐ Ei oska öelda või ei oma selle kohta arvamust

AINULT VANEMATE LASTE ANKEEDIS (5.–9. klassi õpilastele)

40. Millisel määral Sa nõustud järgmiste väidetega, mis puudutavad Sinu mõtteid ja tundeid uute tehnoloogiate suhtes (näiteks generatiivse tehisintellekti, interaktiivsete mänguasjade, robotite suhtes)?

PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Kindlasti ei nõustu	Pigem ei nõustu	Osaliselt ei nõustu, osaliselt nõustun	Pigem nõustun	Kindlasti nõustun	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Tunnen end digirakendusi kasutades kaasatuna ja õiglaselt kohelduna							
Usun, et kui ettevõtted koguvad minu kohta veebist infot (nt salvestavad veebikäitumist, kuulavad sind või koguvad teavet sinu asukoha kohta), hoiavad nad seda teavet turvaliselt							
Ma muretsen võltsitud piltide ja valejuttude pärast, mida luuakse äppide ja veebitehnoloogiate abil, ning probleemide pärast, mida need võivad põhjustada (nt küberkiusamine, vihkamise õhutamine, valeinfo levik, polariseerumine)							
Usun, et uued tehnoloogiad muudavad teadmiste juurdepääsu kõigile lihtsamaks							
Mul pole midagi selle vastu, kui ettevõtted jälgivad minu veebitegevusi selleks, et nad saaksid minu veebikäitumist salvestada ning kasutada minu jäetud “meeldimisi” ja minu huve, et edastada mulle reklaame toodete kohta, mis mulle ettevõtete arvates meeldivad või mida ma osta sooviksin							
Usun, et õpilased ja töötajad vabanevad uute tehnoloogiate abil vajadusest kulutada oma aega igavatele tegevustele							
Olen mures, et veebisaidid või äpid võivad minult luba küsimata teistega jagada minu isiklikku infot							

AINULT VANEMATE LASTE ANKEEDIS (5.–9. klassi õpilastele)

41. Allpool on esitatud mõned väited. Millisel määral Sa nendega nõustud või ei nõustu?
PALUN MÄRGI ÜKS VASTUS IGALE REALE.

	Kindlasti ei nõustu	Pigem ei nõustu	Osaliselt ei nõustu, osaliselt nõustun	Pigem nõustun	Kindlasti nõustun	Ei oska öelda	Ei taha öelda
Arvan, et uued tehnoloogiad on nii kaasahaaravad, et kulutan nende kasutamisele liigselt aega							
Mul pole midagi selle vastu, et riik kasutab veebisaitide ja äppide kaudu kogutud teavet, et teha minu tulevikku mõjutavaid otsuseid, mis puudutavad minu töötamist ja haridust (tööle kandideerimisel) või koole (sisseastumisel)							
Olen mures, et politsei võib otsuste tegemisel kasutada veebis või äppide kaudu kogutud teavet, nt kellegi tagaotsimise, vahistamise või läbiotsimise üle otsustamisel							
Usun, et uued tehnoloogiad arendavad inimeste loovust ja kujutlusvõimet							
Olen mures, et uued tehnoloogiad nõuavad palju loodusressursse ja kahjustavad keskkonda							
Olen mures, et uued tehnoloogiad muutuvad liiga keerukaks ja inimesed ei suuda neid enam kontrollida							

Ongi kõik. Suur tänu Sulle küsimustikule vastamise eest!

Selleks, et Sinu vastused arvesse läheksid, palun vajuta nuppu „Esita“.